

Endevina, o et decoro.

L'ESFINX.

Al nord del Tonkin, molt lluny, serra endins, la província de Kuang-Si, d'arrossers d'or, ostenta fins en els principals centrals de l'Imperi del Mig les seves ciutats de sostres arregussats, algunes de les quals tenen costums encara semitàrtars.

En aquella regió, la serena doctrina de Lao-Tseu no ha extingit encara la viva creença en els Pussahs, mena de genis populars a la Xina. Gràcies al fanatisme dels bonzes de la contrada, la superstició xinesa, fins en els més poderosos, fermenta més asprament que als estats no tan llunyants de Pei-Tin (Pekín).

Aquesta superstició difereix de les creences manxús que admeten les inter-

Una vegada,—uns deu anys abans de la seva mort—un migdia d'estiu que la calor feia mirallejar les petites onades dels estanys, cruixir les fulles dels arbres i resplendir la pols—i llançava una pluja de flames damunt la immensitat de grans i alts quioscs de tres pisos que s'acosten segons les sinuositats dels carrers i constitueixen la capital Nantxang, així com tota gran ciutat del celeste Imperi;—Txe-Tang, assegut en la més fresca de les sales d'honor del seu palau, en un sitial negre incrustat de flors de nacre amb campanetes d'or nou, es recolzava, descansant el cap en una mà, el ceptre damunt dels genolls.

Darrera seu, l'estàtua colossal de Fo, l'inexpressable déu, dominava el seu tron. Els seus guardes, d'armadures escamoses de cuir negre, vetllaven a la galeria, amb la llança, l'arc o la llarga des-

vencions directes dels déus en els negocis del país.

El penúltim virrei d'aquella immensa dependència imperial fou el governador Txe-Tang, que ha deixat memòria d'un despota sagaç, avar i ferotge. Heus aquí l'enginyós secret a què, aquest príncep, escapant a mil venjances, degué la mort

en pau enmig de l'odi del seu poble, al qual desafià fins a última hora, sense inquietuds ni perills, les bullidores ires assedegades de la seva sang.

tral al puny. A la dreta tenia el seu botxí predilecte, que el ventava.

Les mirades de Txe-Tang vagaven damunt la multitud de mandarins, de prínceps de la seva família i de grans oficials de la cort. Tots els fronts eren impentresables. El rei, sentint-se odiat, rodejat d'imminents assassins, observava, lluint contra sospites indecises, cadascun dels grups que conversaven en veu baixa. Sense saber a qui exterminar, estranyat a cada moment que encara fos viu, somniava, taciturn i amenaçador.

Un cortinatge es separà per donar pas a un oficial que conduïa per la treua un jove desconegut de grossos ulls clars i de cara simpàtica. L'adolescent duia un vestit de seda color de foc i cinturó d'argent. En ésser al davant de Txe-Tang va prosternar-se.

A una mirada del rei l'oficial digué: —Fill del Cel, aquest jove ha declarat que és un obscur habitant de la ciutat i que es diu Tse-i-la. Malgrat això, a despit de la mort lenta, ofereix provar que ve comissionat a tu de part dels Pussahs immortals.

—Parla,—digué Txe-Tang.
Tse-i-la va redreçar-se.
—Senyor,—començà amb veu calma,—sé què m'espera si no aconseguixo

convèncer-te. Aquesta nit, en un somni terrible, els Pussahs, m'han fet present d'un secret que enlluerna l'enteniment mortal. Si et dignes a escoltar-lo, reconeixeràs que no és d'origen humà, perquè només de sentir-lo desvetllarà en el teu ésser un nou sentit. La seva virtut et comunicarà de seguida el do misteriós de llegir,—amb els ulls tancats, en l'espai que separa les nines de les palpebres—els noms, en trossos de sang, de tots els qui conspiraran contra el teu tron i la teva vida en el moment precis en què llurs esperits en concebran el desig. Tu estaràs, doncs, per sempre a l'abric de tota sorpresa funesta i envelliràs tranquil·lament en la teva autoritat. Jo, Tse-i-la, juro ací, per Fo, l'imatge del qual projecta la seva ombra damunt nostre, que el màgic atribut d'aquest secret, és com te l'anuncio.

En sentir aquest sorprenent discurs hi hagué en l'assemblea una esgarripança i un gran silenci. Una vaga angoixa remogué la impassibilitat ordinària de les cares. Tots examinaven el jove desconegut que, sense tremolar, assegurava ésser posseïdor i missatger d'un sortilegi diví. Alguns s'esforçaven vanament a somriure; però, sense gosar mirar-se, s'esgrogueïen sense voler de l'assegurança de Tse-i-la. Txe-Tang observava entorn seu aquell turment denunciador.

A la fi un dels prínceps, sens dubte per dissimular la seva inquietud, digué: —No hem de fer cas de les paraules d'un insensat embriac d'opi.

Els mandarins afegiren per animar-se: —Els Pussahs no inspiren sinó els vells bonzes dels deserts.

I un dels ministres: —De primer som nosaltres els qui hem de decidir si el pretès secret de què es creu dipositari aquest jove és digne d'ésser sotmès a l'alta saviesa del rei.

I els oficials, irritats, digueren: —I ell mateix... potser és un d'aquells que amb el punyal esperen, per matar el mestre, el moment en què els ulls, distrets...

—Que el detinguin!
Txe-Tang estengué el seu ceptre, on lluien caràcters sagrats.

—Continua,—digué impassible.
Tse-i-la, agitant del cap dels dits fins a l'entorn de les seves galtes, un petit ventall de brins de banús, continuà:

—Si alguna tortura podia persuadir Tse-i-la de traïr el seu gran secret revelant-lo a d'altres que no fossin el rei, (que els Pussahs que m'escolten invisibles, en signin testimoni) no m'haurien escollit per intèrpret. O prínceps! No: no he fumat opi, no sóc un insensat, no porto armes. Si afronto la mort lenta és perquè un semblant secret val igualment, si és real, una recompensa digna d'ell. Tu sol, o rei!, judicaràs en la teva equitat si mereix el premi que et demano. Si, tot d'una, amb el so mateix de les paraules que l'anuncien, experimentes, tot tancant els ulls el do de la seva virtut vi-

vent i el seu prodigi, després que m'han fet noble en inspirar-me'l amb bufada de llamps, tu em concediràs tien-Se, la teva filla radiant, la princesa dels mandarins i cinquanta liangs d'or.

Tot pronunciant les paraules d'or una imperceptible rojor color galtes de Tse-i-la, que dissimulava tant-se.

L'exorbitant recompensa reclusa provocà el somriure dels cortesans i ja el cor ombrivol del rei, i li revoltegull i l'avarícia. Un cruel somriure regué als seus llavis tot mirant el qual afegí intrèpidament:

—Espero de tu, senyor, el jurament reial, per Fo, l'inexpressable déu que ja els perjurs, pel qual tu acceptaràs gons el meu secret et sembli positiu mèric de concedir-me aquesta recompensa o la mort que et plaurà.

Txe-Tang va aixecar-se.

—T'ho juro,—digué.—Segueix-me. Moments després—sota unes voltes una llàntia suspesa damunt de la simpàtica testa il·luminava—Tse-i-la gat en un pal amb cordes primes, i va en silenci el rei Txe-Tang, l'altura del qual apareixia en l'ombra tres passos d'ell. El rei estava dret, sat a la porta de ferro del soterrani seva mà dreta descansava sobre el d'un dragó de metall que sortia de

A M
Public
Serveis d

Núms. 12 i 13
Juliol del 1938